MEJDS. 2021; 11:56.

Published online 2021 July. **Original Article**

Modeling of Behavioral Problems Based on Parent-Child Conflicts and Family Processes

Rezaei Z[1], *Akbari M[2], Ahmadian H[2], Yarahmadi Y[2]

Author Address
1. PhD Student in Psychology, Department of Psychology, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran;
2. Assistant Professor, Department of Psychology, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.
***Corresponding author's email:** Akbari1384@gmail.cm

Received: 2020 December 24; **Accepted:** 2021 June 3

Abstract

Background & Objectives: Family is the first environment in which the child takes the first steps towards development and establishes an emotional bond with parents. Thus, if emotional bonds and relationships within the family are compromised, a public tendency toward antisocial behaviors will become apparent. Children's behavioral problems result from poor quality of family interactions, the lack of parents' emotional support, and conflicts between parents and children. In this regard, emotion regulation is a self–awareness mechanism to cope with undesirable situations in life. This study aimed to model the relationship between adolescent behavioral problems based on parent–child conflicts and familial problems with the mediating role of emotion regulation difficulty in female adolescents.

Methods: This research was performed using structural equation modeling, as a part of descriptive–correlational research. The statistical population of this study consisted of all 10th– and 11th–grade female high school students in Khoy City, Iran, in the academic year of 2019–2020. The study sample included 397 subjects who were selected by cluster random sampling method; however, the final sample size of the study was measured to be 367 by cluster random sampling approach. The inclusion criteria of the study were being a teenage girl; consent to complete research questionnaires; no biopsychological disorders, and no dependence on narcotics and psychotropic substances (health records & student counseling records were used to address these issues). The exclusion criterion of the study included providing incomplete questionnaires and missing data; e.g., the selection of only one option in the questionnaires. Data collection tools used in the pretest and posttest phases included the Youth Self Report (Achenbach, 1991), Parent–Child Conflict Tactics Scale (Straus, 1990), Self–Report Family Process Scale (Samani, 2008), and Difficulties in Emotional Regulation Scale (Gratz & Roemer, 2004). The obtained data were analyzed using Pearson correlation coefficient and structural equation modeling in SPSS and AMOS at $p<0.05$.

Results: The obtained results suggested that parent–child conflicts (β=0.261, p=0.002) and familial problems (β=0.429, p=0.005) with the mediating role of emotion regulation difficulties, explained behavioral problems in the examined adolescents. Furthermore, the goodness of fit indices indicated a good fit of the model ($\chi 2$/df=2.97, NFI=0.900, GFI=0.900, CFI=0.926, RMSEA=0.073).

Conclusion: According to the research findings, parent–child conflicts and familial problems with an emphasis on the mediating role of emotion regulation difficulties can explain adolescent behavioral problems; they can reduce them to provide a platform for improving adolescent behavioral problems. All explored variables may lead to adolescents' behavioral problems.

Keywords: Behavioral problems, Parent–Child conflict, Family processes, Emotion regulation difficulties.

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-03]

Copyright © 2016, MEJDS. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله مطالعات ناتوانی ۱۴۰۰؛ (۱۱):۵۶.

انتشار برخط تیر ۱۴۰۰ مقاله پژوهشی اصیل

مدل‌سازی مشکلات رفتاری نوجوانان براساس تعارض والدــ فرزندی و مشکلات فرایندهای خانواده با نقش میانجی‌گر دشواری تنظیم هیجان در نوجوانان دختر

زینب رضایی[۱]، *مریم اکبری[۲]، حمزه احمدیان[۲]، یحیی یاراحمدی[۲]

توضیحات نویسندگان

۱. دانشجوی دکتری، گروه روان‌شناسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران؛

۲. استادیار گروه روان‌شناسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران.

***رایانامهٔ نویسندهٔ مسئول:** Akbari1384@gmail.cm

تاریخ دریافت: ۴ دی ۱۳۹۹؛ **تاریخ پذیرش:** ۱۳ خرداد ۱۴۰۰

چکیده

زمینه و هدف: مشکلات رفتاری نوجوانان، محصول کیفیت نامناسب تعاملات خانواده، فقدان حمایت عاطفی پدر و مادر و تعارض بین والدین و فرزندان است. هدف از پژوهش حاضر مدل‌سازی مشکلات رفتاری نوجوانان براساس تعارض والدــ فرزندی و مشکلات فرآیندهای خانواده با نقش میانجی‌گر دشواری تنظیم هیجانی در نوجوانان دختر بود.

روش‌بررسی: این پژوهش از لحاظ اجرا برطبق مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. جامعهٔ آماری پژوهش را تمامی دانش‌آموزان دختر پایه‌های دهم و یازدهم دورهٔ متوسطهٔ دوم بخش مرکزی شهرستان خوی در سال تحصیلی ۹۹ــ۱۳۹۸ تشکیل دادند. حجم نمونهٔ نهایی تحقیق به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای، به تعداد ۳۶۷ بود. ابزار گردآوری داده‌ها شامل مقیاس سیاههٔ رفتاری خودسنجی نوجوان (آخنباخ، ۱۹۹۱)، مقیاس تاکتیک‌های تعارض والدــ فرزند (استراس، ۱۹۹۰)، مقیاس خودگزارشی فرایند خانواده (سامانی، ۱۳۸۷) و مقیاس دشواری‌های تنظیم هیجانی (گراتز و رومر، ۲۰۰۴) بود. داده‌ها با نرم‌افزارهای SPSS نسخهٔ ۲۳ و AMOS نسخهٔ ۲۲ و نیز روش همبستگی پیرسون و مدل‌سازی معادلات ساختاری در سطح خطای ۰/۰۵ تجزیه‌وتحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد، تعارض والدــ فرزند (p=۰/۰۰۲، β=۰/۲۶۱) و مشکلات فرایندهای خانواده (p=۰/۰۰۵، β=۰/۴۲۹) با نقش میانجی‌گر دشواری‌های تنظیم هیجانی، مشکلات رفتاری را در نوجوانان تبیین می‌کنند؛ همچنین شاخص‌های نکویی برازش حاکی‌از برازش مناسب مدل بود (χ2/df=۲/۹۷، NFI=۰/۹۰۰، GFI=۰/۹۰۰، CFI=۰/۹۲۶، RMSEA=۰/۰۷۳).

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های پژوهش، تعارضات والدــ فرزندی و مشکلات فرایندهای خانواده با تأکید بر نقش میانجی دشواری‌های تنظیم هیجان قدرت تبیین مشکلات رفتاری نوجوانان را دارند و می‌توان با کاهش آن‌ها بستری برای بهبود مشکلات رفتاری نوجوانان فراهم کرد؛ همچنین هر سه متغیر مذکور زمینه را برای بروز مشکلات رفتاری نوجوانان فراهم می‌کنند.

کلیدواژه‌ها: مشکلات رفتاری، تعارض والدــ فرزند، فرایندهای خانواده، دشواری تنظیم هیجان.

حق انتشار محفوظ است © ۱۳۹۵، مجله مطالعات ناتوانی. این یک مقاله با دسترسی آزاد است که تحت مجوز اختیار ــ غیرتجاری ۴/۰ بین‌المللی (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.fa) منتشر شده است که به شما اجازه می‌دهد که مواد منتشر شده در این مقاله را با شرط ارجاع مناسب به نسخهٔ اصلی، به‌طور غیرتجاری نسخه‌برداری و توزیع کنید.

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-03]

۱ مقدمه

خانواده اولین محیطی است که فرزندان در آن نخستین قدم‌های خود را درجهت رشد برمی‌دارند (۱). ارتباط عاطفی با پدر و مادر در این محیط ایجاد می‌شود (۲)؛ بنابراین اگر در ارتباط عاطفی و روابط درون خانواده تعارضی به‌وجود آید، گرایشی به رفتارهای ضداجتماعی در فرزندان آشکار می‌شود (۳). ازطرفی پی‌ریزی شخصیت و زیربنای اساسی برای رفتارهای آتی در خانواده پایه‌ریزی می‌شود؛ چراکه نحوهٔ رفتار پدر و مادر بیش از هر عامل دیگری در شکل‌دهی رفتار فرزندان مؤثر است (۲). کیفیت تعامل والدین و فرزندان تأثیر زیادی بر شرایط روانی آن‌ها دارد و تعارض در این حیطه خطر شکل‌گیری مشکلات رفتاری و هیجانی را در فرزندان افزایش می‌دهد (۴). تعارض والد‌ـ فرزندی مقوله‌ای است که می‌تواند مسائل اجتماعی فرزندان را تحت‌تأثیر قرار دهد. در همین راستا مشکلات رفتاری فرزندان، محصول کیفیت نامناسب تعاملات خانواده، فقدان حمایت عاطفی والدین و تعارض بین والدین و فرزندان است (۵). مشکلات رفتاری شامل شرایطی می‌شود که در آن پاسخ‌های هیجانی و رفتاری در سازگاری مثبت با محیط اثرگذاری منفی داشته باشد (۶).

یکی از عوامل خانوادگی، تعارضات والدین با نوجوانان است که زمینه‌ای برای شکل‌گیری مشکلات رفتاری نوجوانان فراهم می‌کند. در این زمینه نتایج پژوهش‌های مختلف بیانگر تأثیر تعارضات والد‌ـ فرزندی بر مشکلات رفتاری نوجوانان است؛ ازجمله می‌توان به تأثیر تعارضات خانوادگی بر اضطراب نوجوانان در پژوهش پورشریفی و همکاران (۷)، تأثیر تعارض والد‌ـ فرزند بر مشکلات روان‌شناختی نوجوانان در پژوهش شریعتی و امامی‌پور (۸) و تأثیر سبک‌های تربیتی والدین بر مهارت‌های ارتباطی و مشکلات رفتاری نوجوانان در پژوهش سانگاوی و همکاران (۹) اشاره کرد؛ بنابراین تعارضات والد‌ـ فرزندی در خانواده ارتباط مستقیمی با خُلق عصبانی، افسرده، اضطراب و سایر مشکلات در زندگی نوجوانان دارد (۶).

همچنین تعارض‌ها منجربه افزایش رفتارهای پرخطر در نوجوانان می‌شود (۱۰). درواقع تعارض خانوادگی به‌طور درخورتوجهی با مشکلات رفتاری نوجوان مرتبط است (۱۱). نوجوانانی که دارای مشکلات هیجانی و رفتاری هستند، نارسایی بیشتری در شناسایی، درک و مدیریت هیجانات دارند (۱۲). درواقع به‌نظر می‌رسد عوامل واسطه‌ای در خانواده وجود دارد که بر مشکلات نوجوانان تأثیر می‌گذارد. بنا به نظریهٔ گریچ و فینچام، فرایندهای شناختی و هیجانی نوجوانان دارای نقش مهمی میان مشکلات والدین و مشکلات آنان است (۱۳). بین تعارض والدین با نوجوانان و هیجانات منفی و مشکلات رفتاری در آن‌ها رابطهٔ دوسویه‌ای وجود دارد؛ بدین‌معنا که افزایش تعارضات منجربه بیشترشدن هیجانات منفی می‌شود (۱۴).

هیجان حالت پیچیدهٔ روان‌شناختی است که شامل سه مؤلفهٔ تجربهٔ ذهنی، پاسخ هیجانی و رفتار آشکار حاصل از این تجربه است (۵). اشخاص در روبه‌روشدن با اتفاقات پرتنش، راهبردهای تنظیم هیجان مختلفی را برای مدیریت تجربهٔ هیجانی خود استفاده می‌کنند (۱۵). در این زمینه بعضی از افراد در مدیریت هیجاناتشان دشواری‌هایی دارند. دشواری در تنظیم هیجان به‌معنای ناتوانی در شناسایی و توصیف احساسات است. در این حالت فرد از مدیریت صحیح و ارائهٔ پاسخ رفتاری مناسب دربرابر هیجانات عاجز است (۱۶).

علاوه‌بر تعارضات خانوادگی که نقش تعیین‌کننده‌ای در دشواری تنظیم هیجانی دارد، شکل و ساختار خانواده و فرایندهای خانواده نیز در مدیریت هیجانات مؤثر و تأثیرگذار است (۱۷). در این راستا نتایج پژوهش ساندرس و همکاران نشان داد، مشکل در فرایندهای خانواده و سبک‌های نامناسب تربیتی پدر و مادر پیش‌بین معناداری برای دشواری در تنظیم هیجانی است (۱۸).

یونسی سینکی و دولتشاهی در پژوهشی به بررسی پیش‌بینی مشکلات رفتاری کودکان برمبنای سبک‌های والدگری، ابرازگری هیجان، کنترل هیجان و دوسوگرایی در ابراز هیجان مادران پرداختند. آن‌ها دریافتند که سبک‌های مذکور در ابراز هیجان مادران می‌توانند در پیش‌بینی مشکلات رفتاری کودکان مؤثر باشند (۱۹). نتایج پژوهش سپهریان آذر و اسدی مجره نقش بیانگری هیجان منفی در خانواده و دشواری تنظیم هیجان را در سطح استرس ادراک‌شدهٔ نوجوان نشان داد (۲۰). همچنین در پژوهش لوگینوا و اسلابودسکایا مشخص شد، ساختار خانواده ازطریق رفتار والدین، تعاملات خانوادگی و عوامل اجتماعی‌اقتصادی، تأثیری غیرمستقیم بر مشکلات رفتاری کودکان دارد (۲۱).

باتوجه به توضیحات بیان‌شده، تعارض والد‌ـ فرزندی، مشکلات فرایند خانواده و دشواری تنظیم هیجانی هر کدام نقش مهم و برجسته‌ای در مشکلات رفتاری نوجوانان دارد. همچنین نظر به اهمیت دوران نوجوانی و شیوع مشکلات رفتاری در این دوران و نارسایی‌های جدی و مشهود نوجوانان در مدیریت جنبه‌های مختلف زندگی‌شان (۱۵)، پژوهش حاضر در پی زمینه‌ای برای بررسی این متغیرها و مشخص‌شدن سهم هر کدام از آن‌ها به‌منظور پیشگیری از مشکلات رفتاری در دوران پرتنش نوجوانی بود. به عبارت دیگر تاکنون تعارض والد‌ـ فرزندی، مشکلات فرایند خانواده و دشواری تنظیم هیجانی در ارزیابی مشکلات رفتاری نوجوان در قالب مدل‌سازی بررسی نشده است؛ بنابراین پژوهش حاضر به‌دلیل اهمیت دوران نوجوانی و مسائل آن، در پی گامی هرچند کوچک درجهت شناسایی متغیرهای تأثیرگذار بر مشکلات رفتاری نوجوانان بود. به همین دلیل پژوهش حاضر با هدف مدل‌سازی ارتباط بین مشکلات رفتاری نوجوانان براساس تعارض والد‌ـ فرزندی و مشکلات فرایندهای خانواده با نقش میانجی‌گر دشواری تنظیم هیجانی در نوجوانان دختر اجرا شد.

۲ روش‌بررسی

این پژوهش از لحاظ اجرا برطبق مدل‌سازی معادلات ساختاری و نیز براساس نتایج مورد انتظار، پژوهشی کاربردی بود. جامعهٔ آماری پژوهش را تمامی دانش‌آموزان دختر پایه‌های دهم و یازدهم دورهٔ متوسطهٔ دوم بخش مرکزی شهرستان خوی در سال تحصیلی ۹۹‌ـ ۱۳۹۸ تشکیل دادند که به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. تعداد کل دانش‌آموزان پایه‌های دهم و یازدهم دختر شهرستان مذکور در این سال تقریباً ۳۲۸۰ نفر بود. حجم نمونهٔ تحقیق براساس قاعدهٔ پیشنهادی محققان حوزهٔ مدل‌سازی معادلات ساختاری مبنی‌بر آن بود که تعداد نمونه حداقل باید ۱۵ تا ۲۰ برابر تعداد متغیرهای

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-03]

مشاهده‌شده باشد (۲۲). در مدل مفهومی (شکل ۱) تحقیق حاضر ۲۱ متغیر مشاهده‌شده وجود داشت؛ بنابراین حجم نمونه حدود چهارصد نوجوان دختر تعیین شد (۳۹۹=۱۹×۲۱)؛ البته پس از جمع‌آوری داده‌ها تعداد ۳۲ پرسشنامه به‌علت ناقص‌بودن کنار گذاشته شد و حجم نمونهٔ نهایی تحقیق برابر ۳۶۷ نفر به‌دست آمد. برای این منظور در مرحلهٔ اول به‌صورت خوشه‌ای از بین مدارس دورهٔ متوسطهٔ دوم ناحیهٔ مرکزی شهرستان خوی شش مدرسه به‌طور تصادفی انتخاب شد. دلیل انتخاب شش مدرسه پوشش کامل مناطق مختلف شهرستان مذکور بود؛ همچنین امکان داشت از هر مدرسه‌ای هفتاد تا هشتاد نفر با پژوهشگر همکاری کنند؛ بنابراین لازم بود حداقل شش مدرسه در نظر گرفته شود. در مرحلهٔ دوم از بین هرکدام از مدارس منتخب به‌صورت تصادفی هفتاد نفر از میان دانش‌آموزان پایه‌های دهم و یازدهم انتخاب شدند. لازم به ذکر است تعدادی از دانش‌آموزان انتخاب‌شده حاضر به همکاری نبودند و از چرخهٔ پژوهش کنار گذاشته شدند.

معیارهای ورود شرکت‌کنندگان به پژوهش عبارت بود از: نوجوان دختر بودن؛ رضایت‌داشتن برای پرکردن پرسشنامه‌های پژوهش؛ نبود هرگونه معلولیت جسمانی و اختلالات روانی؛ اعتیادنداشتن به مصرف موادمخدر و مواد روان‌گردان (برای محرزشدن این موضوعات از پروندهٔ سلامت و پروندهٔ مشاوره‌ای دانش‌آموزان استفاده شد). معیارهای خروج شرکت‌کنندگان از پژوهش، تکمیل‌نکردن کامل پرسشنامه‌ها و پرت‌بودن داده‌ها به‌عنوان مثال انتخاب فقط یک گزینه در پرسشنامه‌ها بود. بعد از هماهنگی با مسئولان آموزش‌وپرورش شهرستان خوی، پرسشنامه‌ها در اختیار نوجوانان قرار گرفت. به‌منظور رعایت اخلاق پژوهشی، دربارهٔ محرمانه‌بودن اطلاعات آن‌ها به نوجوانان اطمینان داده شد.

ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه‌های زیر بود.

ـ سیاههٔ رفتاری خودسنجی نوجوان[1]: این پرسشنامه توسط آخنباخ در سال ۱۹۹۱ ساخته شد. این مقیاس خودارزیابی ۱۲۲سؤالی برای سنین ۱۱تا۱۸ سال است (۲۳). مقیاس مذکور شایستگی‌ها، توانایی‌ها و مشکلات عاطفی‌ـرفتاری نوجوانان را مشخص می‌کند. مقیاس، شامل بخش‌های شایستگی‌ها و سندرم‌ها می‌شود. بخش شایستگی‌ها از چهار قسمت فعالیت‌ها، عملکرد تحصیلی، کارایی اجتماعی و شایستگی کلی تشکیل شده است. فعالیت‌ها شامل انواع ورزش‌ها، انواع سرگرمی‌های غیرورزشی، مهارت‌ها، شغل و کیفیت آن می‌شود. کارآمدی اجتماعی شامل سازمانی است که در آن نوجوان عضویت و فعالیت دارد. بخش سندرم‌ها دربرگیرندهٔ گوشه‌گیری/افسردگی، شکایات بدنی/افسردگی، مشکلات اجتماعی، مشکلات تفکر، مشکلات توجه، رفتار قانون‌گریز، رفتار پرخاشگرانه، مشکلات دیگر، مشکلات وسواسی‌ـاجباری، مشکلات اختلال پس از سانحه و حالات مطلوب است (۲۳). در تحقیق حاضر نتایج مدل اندازه‌گیری نشان داد، سه مؤلفهٔ آخر ضرایب مسیر قابل قبولی ندارند و از فرایند تحلیل کنار گذاشته شدند. پاسخ به سؤالات این مقیاس به‌صورت لیکرت سه‌گزینه‌ای از صفرتا۲ است. به این ترتیب نمرهٔ صفر به مواردی تعلق می‌گیرد که هرگز در رفتار نوجوان وجود ندارد. نمرهٔ ۱ به حالاتی داده می‌شود که گاهی در رفتار نوجوان مشاهده می‌شود و نمرهٔ ۲ در اغلب مواقع در رفتار وجود دارد. در تفسیر نمرات آزمون چنانچه نمرهٔ T[2] فرد کمتر از ۶۰ باشد، در محدودهٔ نرمال است. درصورتی‌که نمرهٔ T فرد بین ۶۰تا۶۳ باشد در محدودهٔ مرزی قرار دارد و اگر بیشتر از ۶۳ باشد در محدودهٔ بالینی است (۲۴). پایایی مقیاس اصلی و خرده‌مقیاس‌های آن توسط آخنباخ محاسبه شد؛ به‌طوری‌که ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس ۰/۹۳ به‌دست آمد و برای خرده‌مقیاس‌های آن دامنه بین ۰/۸۷تا۰/۹۴ بود (۲۳). پایایی این مقیاس در ایران نیز در پژوهش‌هایی محاسبه شد. در پژوهش مینایی، با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۰ (۲۴) و در پژوهش زرگر و همکاران، ۰/۹۱ به‌دست آمد (۲۵).

ـ مقیاس تاکتیک‌های تعارض والدـ‌فرزند[3]: در پژوهش حاضر برای سنجش تعارض والدین با فرزندان از مقیاس تاکتیک‌های تعارض والدـ‌فرزند استفاده شد. این مقیاس در سال ۱۹۹۰ توسط استراس ساخته شد که برای دامنهٔ سنی کمتر از هیجده سال کاربرد دارد (۲۶). مقیاس مذکور با پانزده ماده برای سنجش سه تاکتیک حل تعارض یعنی استدلال، پرخاشگری کلامی و خشونت، بین اعضای خانواده تدوین شده است؛همچنین پاسخ آن براساس لیکرت شش‌درجه‌ای از صفر (برای هرگز) تا ۵ (برای بیش از یک‌بار در ماه) نمره‌گذاری می‌شود. نمرات مقیاس در سه حد قرار دارد: درصورتی‌که نمرات مقیاس بین ۱تا۱۵ باشد، در حد کم قرار دارد و میزان تعارض در این جامعهٔ هدف ضعیف است؛ اگر نمرات مقیاس بین ۱۶تا۴۵ باشد، در حد متوسط و میزان تعارض در سطح متوسطی است؛ درصورتی‌که نمرات بیشتر از ۴۶ باشد، میزان متغیر در حد زیاد و میزان تعارض در سطح زیادی قرار دارد (۲۶). استراس پایایی و روایی این مقیاس را بر ۲۱۴۳ زوج آمریکایی ارزیابی کرد و با ضریب آلفای کرونباخ پایایی حداقل۰/۷۸=α را برای مقیاس گزارش کرد (۲۷). پایایی این مقیاس در ایران در پژوهش حسین پناهی و گودرزی با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به‌دست آمد (۲۸).

ـ مقیاس خودگزارشی فرایند خانواده[4]: این مقیاس توسط سامانی در سال ۱۳۸۷ طرح شد (۲۹). این مقیاس دارای ۴۳ ماده در پنج گزینه است؛ به‌طوری‌که ۱ به‌ندرت و ۵ اغلب مواقع را نشان می‌دهد و پنج عامل مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های مقابله، مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مسئله، انسجام و انعطاف‌پذیری و عقاید مذهبی را ارزیابی می‌کند. حداقل و حداکثر این مقیاس ۴۳ و ۲۱۵ است. نمرات بیشتر نشان‌دهندهٔ برخورداری از فرایند خانوادگی مناسب است (۲۹). در پژوهش سامانی ضریب آلفای کرونباخ برای عوامل مختلف این ابزار بین ۰/۸۱ تا۰/۸۹ گزارش شد (۲۹).

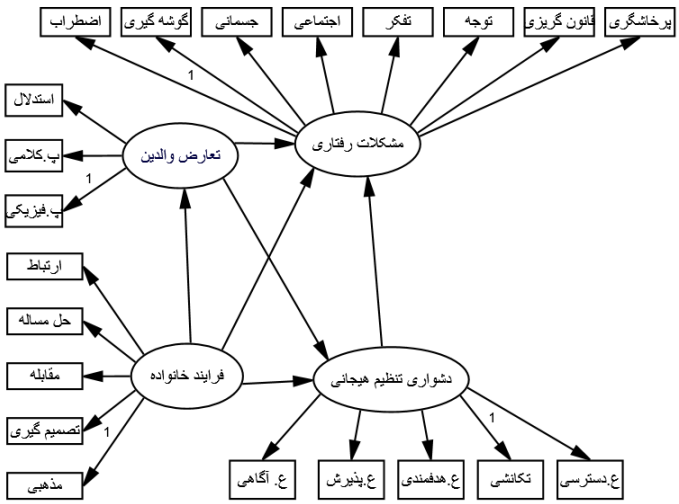
ـ مقیاس دشواری‌های تنظیم هیجانی[5] : این مقیاس شاخصی

[1]. Youth Self Report (YSR)
[2] T score
[3]. Parent-Child Conflict Tactics Scale (CTSPC)
[4]. Self-Report Family Process Scale (SFPS)
[5]. Difficulties Emotional Regulation Scale (DERS)

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-03]

خودگزارشی است که برای ارزیابی دشواری‌های موجود در تنظیم هیجانی توسط گراتز و رومر در سال ۲۰۰۴ تهیه شد (۳۰). این مقیاس شامل ۳۶ عبارت در شش خرده‌مقیاس عدم پذیرش پاسخ‌های هیجانی، دشواری در رفتار هدف‌مند، دشواری در کنترل تکانه، فقدان آگاهی هیجانی، دسترسی محدود به راهبردهای تنظیم هیجانی و فقدان وضوح هیجانی است. پاسخ‌ها براساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت از ۱ (تقریباً هرگز) تا ۵ (تقریباً همیشه) درجه‌بندی شده است. حداقل نمرات این مقیاس ۳۶ و حداکثر آن ۱۸۰ است. نمرات بیشتر، دشواری تنظیم هیجان را در فرد نشان می‌دهد (۳۰). لازم به ذکر است در مدل اندازه‌گیری این پرسشنامه مؤلفهٔ فقدان وضوح هیجانی ضریب مسیر معناداری نداشت و از فرایند تحلیل حذف شد. گراتز و رومر ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه را ۰/۹۳ گزارش کردند (۳۰) و در پژوهش شعبانی و خلعتبری برابر با ۰/۹۱ بود (۳۱).

با استفاده از پرسشنامه‌های پژوهش، داده‌های لازم برای بررسی هدف مطالعه جمع‌آوری شد. تجزیه‌وتحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS نسخهٔ ۲۳ و AMOS نسخهٔ ۲۲ و نیز روش همبستگی پیرسون و مدل‌سازی معادلات ساختاری در سطح خطای ۰/۰۵ صورت گرفت. نرمال‌بودن تک‌متغیری داده‌ها با استفاده از شاخص‌های کجی و کشیدگی (۱+ الی ۱ـ) و نرمال‌بودن چندمتغیری نیز با استفاده از شاخص ماردیا بررسی شد. برازندگی الگوی پیشنهادی براساس شاخص مجذور خی‌دو، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، شاخص نکویی برازش (GFI)، شاخص برازش هنجارشده (NFI) و ریشهٔ خطای میانگین مجذورات تقریب (RMSEA) ارزیابی شد. برای بررسی معناداری اثرات غیرمستقیم، روش بوت‌استراپ به‌کار رفت. مدل مفهومی پژوهش باتوجه به مبانی نظری و تجربی، به‌صورت زیر تدوین شد.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش در زمینهٔ مشکلات رفتاری نوجوانان براساس تعارض والدـ فرزندی و مشکلات فرایندهای خانواده با نقش میانجی‌گر دشواری تنظیم هیجان

۳ یافته‌ها

در این پژوهش ۳۶۷ نوجوان دختر شرکت کردند. از این تعداد ۶۸ نفر (۱۸/۵۰درصد) دارای سن ۱۵ سال، ۱۶۰ نفر (۴۳/۶۰درصد) دارای سن ۱۶ سال، ۱۱۲ نفر (۳۰/۵۰درصد) دارای سن ۱۷ سال و ۵ نفر (۱/۴۰درصد) دارای سن ۱۸ سال بودند. همچنین دربارهٔ سن ۲۲ نفر (۶درصد) جواب ندادند. در جدول زیر شاخص‌های توصیفی متغیرهای مشاهده‌شدهٔ پژوهش ارائه شده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای مشاهده‌شدهٔ پژوهش

	متغیر	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
تعارض والدـ فرزند	استدلال	۱۴/۴۹	۳/۷۶	۰/۴۵	ـ۰/۲۰
	پرخاشگری کلامی	۹/۴۴	۳/۲۵	۱/۰۰	۱/۴
	خشونت فیزیکی	۶/۱۹	۱/۹۵	ـ۱/۰۸	۰/۳۳
مشکلات فرایند خانواده	مهارت ارتباطی	۱۱/۸۶	۴/۶۷	۰/۹	۰/۵۹
	مهارت حل مسئله	۱۵/۹۵	۶/۴۱	۰/۵۶	ـ۰/۱۷
	مهارت مقابله	۲۴/۲۴	۸/۵۰	۰/۱۶	ـ۰/۱۳
	مهارت تصمیم‌گیری	۱۹/۷۴	۷/۷۷	۰/۸۳	۰/۲۵
	عقاید مذهبی	۱۴/۲۵	۵/۳۱	۰/۳۹	ـ۰/۱۸
دشواری تنظیم هیجان	فقدان آگاهی	۱۵/۳۸	۴/۶۱	۰/۲۱	ـ۰/۱۳

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-03]

	عدم پذیرش	۱۳/۱۰	۵/۳۴	۰/۷۱	ـ۰/۱۶
	عدم هدف‌مندی	۱۴/۶۲	۵/۱۵	۰/۲۹	ـ۰/۷۳
	تکانشی‌بودن	۱۴/۶۱	۶/۰۷	۰/۶۰	ـ۰/۵۸
	دسترسی محدود	۱۸/۹۶	۷/۷۹	۰/۶۳	ـ۰/۵۴
مشکلات رفتاری	اضطراب	۷/۰۴	۴/۴۶	۰/۷۲	۰/۲۴
	گوشه‌گیری	۴/۹۳	۳/۰۲	۰/۶۹	۰/۰۶
	جسمانی	۴/۴۴	۳/۹۴	ـ۰/۱۲	ـ۰/۸۸
	اجتماعی	۴/۲۴	۲/۹۲	۰/۹۶	ـ۱/۱۸
	تفکر	۴/۹۹	۳/۹۵	ـ۰/۳۵	ـ۰/۶۹
	توجه	۴/۶۶	۳/۳	۰/۶۲	ـ۰/۱۳
	قانون‌گریزی	۲/۸۰	۲/۷۰	۰/۲۰	ـ۰/۸۷
	پرخاشگری	۴/۴۷	۴/۵۴	۰/۹۵	۰/۷۷

براساس نتایج گزارش‌شده در جدول ۱ شاخص‌های کجی و کشیدگی در محدوده ۱+ الی ۱ـ قرار داشت و نرمال‌بودن تک‌متغیری آن‌ها رد نشد. در جدول زیر ماتریس ضرایب همبستگی بین نمرهٔ کل متغیرهای پژوهش آورده شده است.

جدول ۲. ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای مشکلات رفتاری نوجوانان با تعارض والدـ فرزند، مشکلات فرایند خانواده و دشواری تنظیم هیجان

متغیرها	۱	۲	۳	۴
تعارض والدـ فرزند	۱			
مشکلات فرایند خانواده	۰/۶۱۱	۱		
دشواری تنظیم هیجان	۰/۵۰۳	۰/۵۰۰	۱	
مشکلات رفتاری	۰/۴۸۶	۰/۴۸۵	۰/۶۹۷	۱

یافته‌های به‌دست‌آمده از تحلیل همبستگی پیرسون در جدول ۲ بین متغیرهای پژوهش‌شده بیانگر آن بود که بین متغیرهای مشکلات رفتاری و تعارض والدـ فرزند همبستگی مستقیم و معنادار (p<۰/۰۰۱) و بین مشکلات رفتاری نوجوانان و مشکلات فرایند خانواده همبستگی مستقیم و معناداری وجود دارد (p<۰/۰۰۱)؛ همچنین بین مشکلات رفتاری نوجوانان و دشواری تنظیم هیجانی رابطهٔ مستقیم و معناداری مشاهده می‌شود (p<۰/۰۰۱). به‌علاوه بین تعارض والدـ فرزند و مشکلات فرایند خانواده، بین تعارض والدـ فرزند و دشواری تنظیم هیجان و بین مشکلات فرایند خانواده و دشواری تنظیم هیجان رابطهٔ مستقیم و معناداری وجود دارد (p<۰/۰۰۱). افزون‌براین، بررسی ارتباط بین متغیرهای مشاهده‌شده انجام شد و ضرایب همبستگی معناداری بین انواع متغیرهای مشاهده‌شده وجود داشت (p>۰/۰۵). نتایج حاصل از بررسی مدل‌سازی معادلات ساختاری در جدول ۳ ارائه شده است. لازم به ذکر است که قبل از برازش مدل، پیش‌فرض‌های اصلی مدل‌سازی همچون نرمال‌بودن چندمتغیری ازطریق شاخص ماردیا (p(p+۲)>۵۱/۲۸، p تعداد متغیرهای مشاهده‌شده) بررسی شد و رد نشد.

جدول ۳. شاخص‌های نکویی برازش مدل ساختاری

$\chi2$	Df	$\chi2$/df	NFI	GFI	CFI	RMSEA	p
۵۲۹/۲۰	۱۷۸	۲/۹۷	۰/۹۰۰	۰/۹۰۰	۰/۹۲۶	۰/۰۷۳	≤۰/۰۰۱

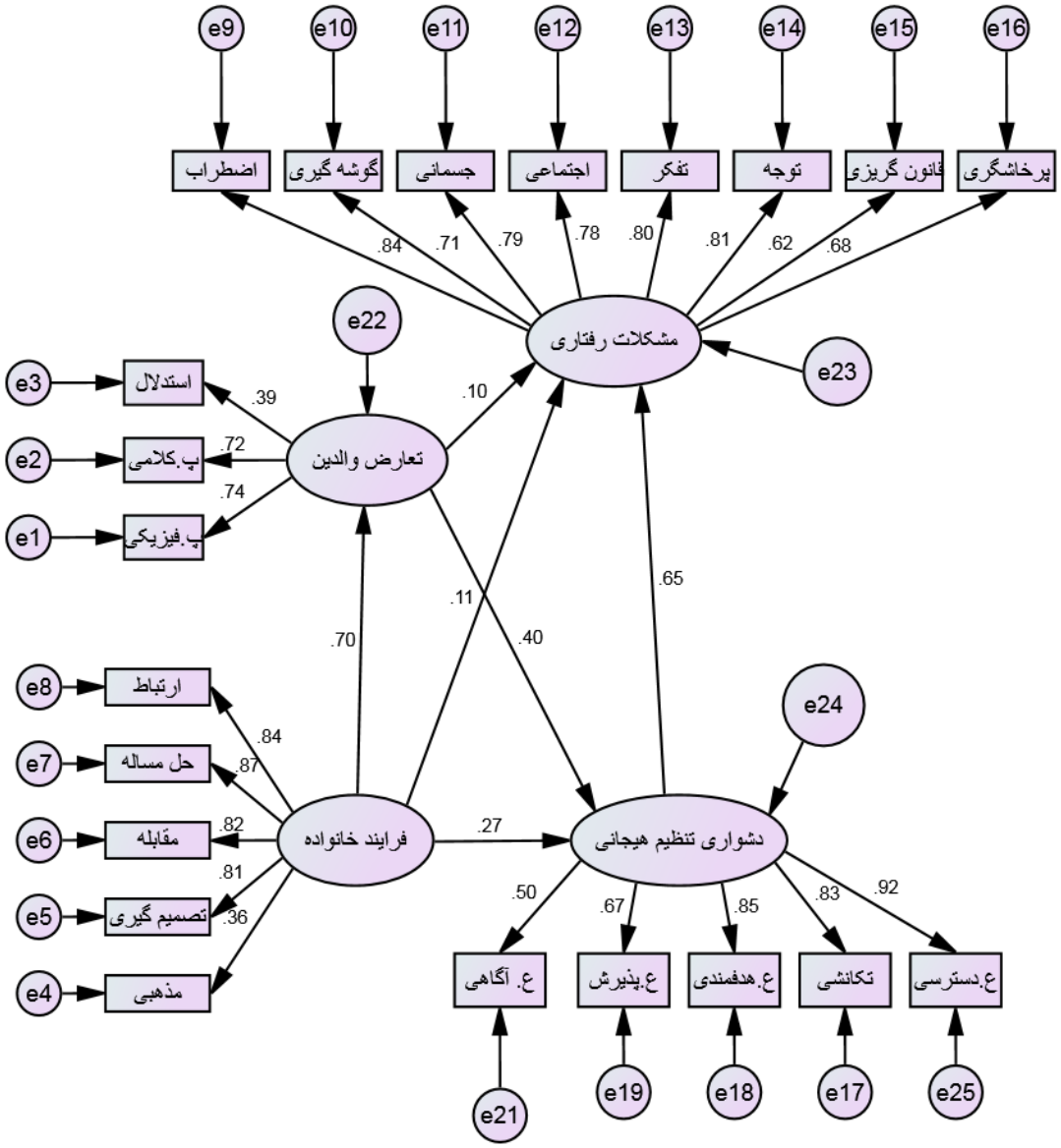
باتوجه به جدول ۳، نسبت خی‌دو به درجهٔ آزادی کمتر از ۳ بود و میزان RMSEA نزدیک به صفر به‌دست آمد. همچنین شاخص‌های برازش (GFI، NFI، CFI) نزدیک به یک بود؛ بنابراین مدل ارائه‌شده برازش مطلوبی دارد (p≤۰/۰۰۱). در جدول ۴ اندازهٔ اثرات مستقیم، غیرمستقیم و کل متغیرهای مشکلات رفتاری نوجوانان ازطریق متغیر میانجی دشواری تنظیم هیجانی نشان داده شده است. همچنین مقدار احتمال هر کدام از ضرایب نیز در داخل پرانتز ارائه شده است.

جدول ۴. اثرات مستقیم و غیرمستقیم و کل برای پیش‌بینی مشکلات رفتاری نوجوانان با بتای استاندارد

از سازه	به	سازه	اثر مستقیم (مقدار احتمال)	اثر غیرمستقیم (مقدار احتمال)	اثر کل (مقدار احتمال)
مشکلات فرایند خانواده	←	مشکلات رفتاری	۰/۱۱۰ (۰/۱۷۲)	۰/۴۲۹ (۰/۰۰۵)	۰/۵۳۹ (۰/۰۰۲)
تعارض والدـ فرزند	←		۰/۱۰۱	۰/۲۶۱	۰/۳۶۳

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-03]

باتوجه به جدول ۴، مشکلات فرایند خانواده (β=۰/۴۲۹، p=۰/۰۰۵) و تعارض والدــ فرزند (β=۰/۲۶۱، p=۰/۰۰۲) با نقش میانجی‌گر دشواری تنظیم هیجان، اثر غیرمستقیم معناداری بر مشکلات رفتاری نوجوانان دارد؛ بنابراین باتوجه به جدول ۴ و همچنین شکل ۲ چنین نتیجه‌گیری می‌شود که مدل مشکلات رفتاری براساس مشکلات فرایند خانواده و تعارض والدــ فرزند در نوجوانان از برازش مناسبی برخوردار است و نقش میانجی‌گر دشواری تنظیم هیجان رد نمی‌شود.

شکل ۲. مدل ساختاری مشکلات رفتاری نوجوانان دختر براساس تعارض والدــ فرزند، مشکلات فرایندهای خانواده و دشواری تنظیم هیجان با بتای استاندارد

۴　بحث

پژوهش حاضر با هدف مدل‌سازی ارتباط بین مشکلات رفتاری نوجوانان براساس تعارض والدــ فرزندی و مشکلات فرایندهای خانواده با نقش میانجی‌گر دشواری تنظیم هیجانی در نوجوانان دختر اجرا شد.

نتایج این پژوهش بیانگر آن بود که تعارض والدــ فرزند و مشکلات فرایندهای خانواده با نقش میانجی‌گر دشواری‌های تنظیم هیجانی قدرت تبیین مشکلات رفتاری نوجوانان دختر را دارند. پژوهشی به‌صورت مستقیم همسو با این نتایج یافت نشد؛ اما به‌صورت غیرمستقیم با نتایج این پژوهش‌ها همسوست؛ به‌صورتی‌که نتایج مطالعهٔ پورشریفی و همکاران نشان داد، تعارضات خانوادگی و انتظارات متفاوت بین نوجوانان و والدین می‌تواند سازگاری یا

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-03]

ناسازگاری نوجوانان را پیش‌بینی کند (۷). براساس نتایج مطالعهٔ شریعتی و امامی‌پور، سبک‌های فرزندپروری ادراک‌شده به‌صورت غیرمستقیم و ازطریق تأثیر آن بر متغیر واسطه‌ای تعارض والدین‌ـ نوجوان با ابعاد ابراز خشم در ارتباط است (۸). یونسی و دولتشاهی دریافتند، سبک‌های والدگری، ابرازگری هیجانی، کنترل هیجان و دوسوگرایی در ابراز هیجان مادران می‌تواند مشکلات رفتاری کودکان را پیش‌بینی کند (۱۹). نتایج پژوهش سپهریان آذر و اسدی مجره نقش بیانگری هیجان منفی در خانواده و دشواری تنظیم هیجان را در سطح استرس ادراک‌شدهٔ نوجوان مشخص کرد (۲۰). یافته‌های تحقیق ساندرس و همکاران نشان داد مشکل در فرایندهای خانواده و سبک‌های نامناسب تربیتی پدر و مادر با دشواری در تنظیم هیجانی رابطهٔ معناداری دارد (۱۸).

در تبیین یافته‌های این پژوهش می‌توان گفت، تنظیم هیجانی زمینه‌ای را برای نوجوانان فراهم می‌آورد تا با تجربیات درونی خودشان ارتباط سازنده‌ای برقرار کنند و درمقابل این تجربیات پذیرا و گشوده عمل نمایند (۷)؛ درحالی‌که هر چه تنظیم هیجانی مشکل‌تر و دشوارتر باشد، نوجوانان در برخورد با مشکلات و تجربیات ناخوشایند به‌صورت غیرمنطقی و فاجعه‌بار عمل می‌کنند؛ این امر باعث بروز مشکلات رفتاری در آن‌ها می‌شود و واکنش‌های شدیدی ازجمله پرخاشگری و برون‌ریزی‌های نامناسب را به‌همراه خواهد داشت (۶). در این راستا آنچه بر تنظیم هیجانی مؤثر خواهد بود، اوضاع حاکم بر خانواده مانند مدیریت تعارضات موجود و فرایندهای شکل‌گرفته در بستر خانواده است (۱۸)؛ به‌طوری‌که فرایندهای خانواده الگویی از پویایی‌های خانواده را در موقعیت‌های مختلف نمایان می‌کند؛ این الگو دربرگیرندهٔ مفاهیم اساسی در خانواده است و شامل مهارت‌های مقابله‌ای، انعطاف‌پذیری، مهارت‌های حل مسئله و تصمیم‌گیری و مهارت‌های ارتباطی می‌شود (۱۷). این مؤلفه‌ها در مسیر زندگی پایه و اساس هر خانواده‌ای را شکل می‌دهد و بستری را برای رشد و شکوفایی خانواده و همچنین کمک به گذر خانواده از شرایط دشوار فراهم می‌کند. اگر فرایندهای خانواده در مسیر درستی قرار بگیرند، آن‌گاه بستری برای تنظیم هیجانات و رشد و شکوفایی اعضای خانواده فراهم می‌شود. درصورتی‌که فرایندهای خانواده و عملکرد آن دچار مشکل شوند، خانواده به باتلاقی برای بروز انواع هیجانات منفی تبدیل می‌شود و هرکدام از اعضای خانواده درگیر این باتلاق می‌شوند (۱۹). در این میان تنظیم هیجانات برای نوجوانان بسی سخت‌تر و دشوارتر خواهد بود (۲۰).

علاوه‌بر فرایندهای خانواده که در تنظیم هیجانات در طول زمان نقش اساسی دارند، مدیریت تعارضات والدـ فرزندی در موقعیت‌هایی که تنش در ارتباطات نمایان می‌شود نیز می‌تواند بر تنظیم هیجانی مؤثر باشد (۴). نبود مدیریت مناسب تعارضات در موقعیت‌های پرتنش، برون‌ریزی‌های هیجانی نامناسب به‌صورت پرخاشگری و رفتارهای غیرمنطقی را به‌دنبال دارد؛ آن‌گاه تعارضات در داخل خانواده به‌شکل انفجار هیجانات منفی تبدیل می‌شود و همهٔ اعضای خانواده را در خودش درگیر می‌کند (۶). این زمانی است که مشکلات رفتاری مخصوصاً در نوجوانان به‌وجود می‌آید؛ بنابراین فرایندهای خانواده و مدیریت تعارضات والدـ فرزندی در دشواری تنظیم هیجانات مؤثر است و دشواری تنظیم هیجانات بر مشکلات رفتاری نوجوانان تأثیرگذار خواهد بود.

پژوهش حاضر محدودیت‌هایی داشت که در تعمیم نتایج باید ملاحظه شود. یکی از محدودیت‌ها این بود که پژوهش حاضر بر نوجوانان دختر صورت گرفت؛ بنابراین باید در تعمیم به نوجوانان پسر و کودکان احتیاط شود. همچنین در این پژوهش از ابزارهای خودگزارش‌دهی استفاده شد؛ در همین راستا توصیه می‌شود در مطالعات آتی، روش‌های دیگر جمع‌آوری داده نظیر مصاحبه به‌کار رود. در این پژوهش باتوجه به نتایج به‌دست‌آمده، پیشنهاد می‌شود برای درمان مشکلات رفتاری نوجوانان، مؤلفه‌های تعارض والدـ فرزندی، فرایندهای خانواده و دشواری تنظیم هیجانی در نظر گرفته شود و در قالب دوره‌های آموزشی، مشاورهٔ فردی و گروهی و خانواده‌درمانی بستری برای کاهش مشکلات رفتاری نوجوانان ارائه شود.

۵ نتیجه‌گیری

تعارضات والدـ فرزندی و مشکلات فرایندهای خانواده با تأکید بر نقش میانجی دشواری‌های تنظیم هیجان قدرت تبیین مشکلات رفتاری نوجوانان را دارند و می‌توان با کاهش آن‌ها بستری برای بهبود مشکلات رفتاری نوجوانان فراهم کرد. به عبارت دیگر مشکلات رفتاری نوجوانان می‌تواند ناشی‌از تعارض والدـ فرزند و مشکلات فرایندهای خانواده با نقش واسطه‌ای دشواری تنظیم هیجان باشد.

۶ تشکروقدردانی

از تمامی نوجوانان عزیز، والدینشان، مسئولان آموزش‌وپرورش و تمامی عزیزانی که ما را در انجام این پژوهش یاری کردند، صمیمانه سپاسگزاری می‌شود.

۷ بیانیه‌ها

تأییدیهٔ اخلاقی و رضایت‌نامه از شرکت‌کنندگان

این مقاله برگرفته از رسالهٔ دکتری در دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج است. ملاحظات اخلاقی رعایت‌شده در پژوهش این بود که همهٔ افراد به‌شکل کتبی اطلاعاتی دربارهٔ پژوهش دریافت کردند و در صورت تمایل در پژوهش مشارکت کردند. این اطمینان به افراد داده شد که تمامی اطلاعات محرمانه هستند و برای امور پژوهشی استفاده خواهند شد. به‌منظور رعایت حریم خصوصی، نام و نام خانوادگی شرکت‌کنندگان ثبت نشد.

رضایت برای انتشار

این امر غیرقابل اجرا است.

تزاحم منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند هیچ‌گونه تضاد منافعی ندارند.

منابع مالی

تأمین منابع مالی این پژوهش از هزینه‌های شخصی بوده و توسط هیچ نهاد یا سازمانی تأمین نشده است.

مشارکت نویسندگان

نویسندهٔ اول داده‌ها را جمع‌آوری کرد. سپس نویسندگان اول و دوم

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-03]

داده‌های به‌دست‌آمده را آنالیز و تفسیر کردند. نویسندگان سوم و چهارم نسخهٔ دست‌نوشتهٔ نهایی را خواندند و تأیید کردند. در نگارش نسخهٔ دست‌نوشته همکار اصلی بودند. همهٔ نویسندگان

References

1. Motataianu IR. The relation between anger and emotional synchronization in children from divorced families. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2015;203:158–62. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.08.275
2. Schänzel HA, Yeoman I. The future of family tourism. Tourism Recreation Research. 2014;39(3):343–60. https://doi.org/10.1080/02508281.2014.11087005
3. Sánchez-Queija I, Oliva A, Parra Á, Camacho C. Longitudinal analysis of the role of family functioning in substance use. J Child Fam Stud. 2016;25(1):232–40. https://doi.org/10.1007/s10826-015-0212-9
4. Yaacob NA, Osman MM, Bachok S. Factors influencing parents' decision in choosing private schools. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2014;153:242–53. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.10.058
5. Nargiso JE, Becker SJ, Wolff JC, Uhl KM, Simon V, Spirito A, et al. Psychological, peer, and family influences on smoking among an adolescent psychiatric sample. J Subst Abuse Treat. 2012;42(3):310–8. https://doi.org/10.1016/j.jsat.2011.07.010
6. Wiley AL, Siperstein GN, Forness SR, Brigham FJ. School context and the problem behavior and social skills of students with emotional disturbance. J Child Fam Stud. 2010;19(4):451–61. https://doi.org/10.1007/s10826-009-9316-4
7. Poursharifi H, Babapour J, Aliloo MM, Khanjani Z, Zeinali S. Designing and testing a child anxiety model based on child and parent variables. Journal of Family Psychology. 2017;4(1):17–28. [Persian] http://ijfp.ir/article-1-235-en.pdf
8. Shariati S, EmamiPour S. Parent-adolescent conflict as a mediator between perceived parenting styles and dimensions of anger expression. Quarterly Journal of Family and Research. 2015;11(4):7–22. [Persian] http://qjfr.ir/article-1-59-en.pdf
9. Sangawi H, Adams J, Reissland N. Effects of parental intervention on behavioural and psychological outcomes for Kurdish parents and their children. East Mediterr Health J. 2018;24(5):459–68. https://doi.org/10.26719/2018.24.5.459
10. Asonibare FB, Olowonireguaro OA. Family cohesion and level of communication between parents and their adolescent children. Nigerian Journal of Guidance and Counselling. 2006;11(1):52–9. https://doi.org/10.4314/njgc.v11i1.36990
11. John OP, Gross JJ. Individual differences in emotion regulation. In: Handbook of emotion regulation. New York, NY, US: The Guilford Press; 2007. pp: 351–72.
12. Ehring T, Fischer S, Schnülle J, Bösterling A, Tuschen-Caffier B. Characteristics of emotion regulation in recovered depressed versus never depressed individuals. Personality and Individual Differences. 2008;44(7):1574–84. https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.01.013
13. Grych JH, Fincham FD. Marital conflict and children's adjustment: a cognitive-contextual framework. Psychol Bull. 1990;108(2):267–90. https://doi.org/10.1037/0033-2909.108.2.267
14. Eisenberg N, Fabes RA, Guthrie IK, Reiser M. Dispositional emotionality and regulation: their role in predicting quality of social functioning. J Pers Soc Psychol. 2000;78(1):136–57. https://doi.org/10.1037//0022-3514.78.1.136
15. Gross JJ, Thompson RA. Emotion regulation: conceptual foundations. In: Handbook of emotion regulation. New York, NY, US: The Guilford Press; 2007. pp: 3–24.
16. Spence S, Courbasson C. The role of emotional dysregulation in concurrent eating disorders and substance use disorders. Eat Behav. 2012;13(4):382–5. https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2012.05.006
17. Shaffer DR, Kipp K. Developmental psychology: childhood and adolescence. 8th ed. Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning; 2010.
18. Sanders MR, Markie-Dadds C, Turner KMT, Ralph A. Using the triple P system of intervention to prevent behavioural problems in children and adolescents. In: Handbook of interventions that work with children and adolescents. John Wiley & Sons, Ltd; 2004. pp: 489–516. https://doi.org/10.1002/9780470753385.ch20
19. Younesi Sinaki M, Dolatshaee B. Prediction of children's behavioral problems based on mothers' parenting styles, emotional expressiveness, emotional control and ambivalence towards emotional expressiveness. Journal of Applied Psychology. 2019;13(1):7–31. [Persian] https://apsy.sbu.ac.ir/article_97141_9fbc647302729488989e56a8f4ad5252.pdf
20. Sepehriyan Azar F, Asadi Majreh S. Communication model test of family emotional environment with perceived stress: the role of mediator difficulties in emotion regulation. Clinical Psychology and Personality. 2015;13(1):89–100. [Persian] http://cpap.shahed.ac.ir/article_2733_e8f41516399d271d38bcd941ac379465.pdf

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-03]

21. Loginova SV, Slobodskaya HR. The mediating role of parenting in the relation between personality and externalizing problems in Russian children. Personality and Individual Differences. 2017;106:275–80. https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.10.055
22. Hooman HA. Structural equation modeling with LISREL application. Tehran: SAMT Pub;2008. [Persian]
23. Achenbach TM. Integrative guide for the 1991 CBCL/4-18, YSR, and TRF profiles. Burlington, Vt: Dept. of Psychiatry, University of Vermont; 1991.
24. Minaee A. Adaptation and standardization of child behavior checklist, youth self-report, and teacher's report forms. Journal of Exceptional Children. 2006;6(1):529–58. [Persian] http://joec.ir/article-1-416-en.pdf
25. Zargar Y, Mohammadi Bahramabadi R, Bassak Nagad S. A study of family processes as predictors of behavior problems among second grade high school students in Yasuoj. Journal of School Psychology. 2012;1(2):77–103. [Persian] http://jsp.uma.ac.ir/mobile/article_43_65e1aa7af052441fa1d20ddedbcaecd1.pdf
26. Straus MA. New scoring methods for violence and new norms for the conflict tactics scales. In MA Straus, RJ Gelles. editors. Physical violence in American families: risk factors and adaptations to violence in 8145 families. New Brunswick, NJ: Transaction Books; 1990. Appendix B; pp. 535-59.
27. Kamrani Fakour Sh. Prevalence and types of experienced family violence among runaway children (street children, runaway girls) and non- runaway children. Social Welfare. 2006;6(22):197-218. [Persian]
28. Hossein Panahi N, Goodarzi M. The Effectiveness of the education of the components of choice theory on reducing parent-child conflict of girl students. Shenakht Journal of Psychology & Psychiatry. 2018;5(2):43–52. [Persian] http://dx.doi.org/10.29252/shenakht.5.2.43
29. Samani S. Developing a Family Process Scale for the Iranian families. Iranian Journal of Psychiatry & Clinical Psychology. 2008;4(2):162–68. http://ijpcp.iums.ac.ir/article-1-466.fa-pdf
30. Gratz KL, Roemer L. multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment. 2004;26(1):41–54. https://doi.org/10.1023/B:JOBA.0000007455.08539.94
31. Shabani M, Khalatbari J. The effectiveness of mindfulness-based stress reduction training on emotion regulation difficulties and psychological well-being in premenstrual syndrome. Journal of Health Psychology. 2019;8(29):134–52. [Persian] https://dx.doi.org/10.30473/hpj.2019.38051.3847

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-03]